

Załącznik nr 4

WSPÓŁCZYNNIKI PRZELICZENIOWE SZTUK ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA DJP (wg Dz. U. z 2005 Nr 92 poz. 769)

Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP
Ogiery	1,2	Knury	0,4
Klaczce, wałachy	1,2	Maciory	0,35
Małe konie: hucuty, koniki polskie, kuce	0,6	Warchlaki 2-4-miesięczne	0,07
Żrebaki powyżej 2 lat	1	Prosięta do 2 miesięcy	0,02
Żrebaki powyżej 1 roku	0,8	Tuczniki	0,14
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,5	Tryki powyżej 1 i 1/2 roku	0,12
Żrebięta do 1/2 roku	0,3	Owce powyżej 1 i 1/2 roku	0,1
Buhaje	1,4	Jagnięta do 3 i 1/2 miesiąca	0,05
Krowy	1	Jarłaki tryczki	0,08
Jałówki cielne	1	Jarłaki maciory	0,1
Jałówki powyżej 1 roku	0,8	Kury, kaczki	0,004
Jałówki od 1/2 do 1 roku	0,3	Gęsi	0,008
Cielęta do 1/2 roku	0,15	Indyki	0,024
Kozy	0,15	Strusie	0,2
Jelenie	0,29	Perlice	0,003
Daniele	0,12	Przepiórki	0,0003
Lisy, jenoty	0,025	Gołębie	0,002
Norki, tchórze	0,0025	Perlice	0,003
Nutrie	0,007	Psy	0,05
Szynszyle	0,001	Króliki	0,007
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb			1

1300

ROZPORZĄDZENIE DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU

z dnia 16 kwietnia 2008 roku

w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Na podstawie art. 47 ust. 7 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 oraz Nr 175 poz. 1462, Nr 267 poz. 2255, z 2006 r. Nr 170 poz. 1217, Nr 227 poz. 1658, z 2007 r. Nr 21 poz. 125, Nr 64 poz. 427, Nr 75 poz. 493, Nr 88 poz. 587, Nr 147 poz. 1033, Nr 176 poz. 1238, Nr 181 poz. 1286) zarządza się co następuje:

§1. 1. Wprowadza się program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego w zlewni rzeki Orli, określonego w drodze rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 7 kwietnia 2008 r., zwany dalej Programem.

2. Program stanowi załącznik do rozporządzenia.

3. Program będzie realizowany w terminie 4 lat począwszy od dnia wejścia w życie.

§2. Traci moc rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z 26 kwietnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2004 r. Nr 79 poz. 1534, Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2004 r. Nr 27 poz. 478, Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2004 r. Nr 61 poz. 1381).

§3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wojewody Dolno-

śląskiego, w Dzienniku Urzędowym Wojewody Dolnośląskiego oraz w Dzienniku Urzędowym Wojewody Wielkopolskiego.

Dyrektor
(-) Ryszard Kosierb

Załącznik
do rozporządzenia
Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej
we Wrocławiu
z dnia 16 kwietnia 2008 r.

PROGRAM DZIAŁAŃ
MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIE ODPLYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH DLA OBSZARU
SZCZEGÓLNIENIE NARAŻONEGO W ZLEWNI RZEKI ORLI OKREŚLONEGO W DRODZE ROZPORZĄDZENIA
DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU
z dnia 7 kwietnia 2008 r.

DZIAŁ I

OBSZAR OBJĘTY ZAKRESEM
OBOWIĄZYWANIA PROGRAMU

§1. Program obejmuje obszar szczególnie narażony w zlewni rzeki Orli, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć obejmujący obszar hydrograficzny zlewni rzeki Orli (od źródeł do 10,7 km biegu), o powierzchni 1.148,3 km².

§2. Uwzględniając podział administracyjny, obszar szczególnie narażony w zlewni rzeki Orli znajduje się na terenie województw:

- wielkopolskiego - powiatu pleszewskiego, gminy Dobrzyca; powiatu rawickiego, gmin: Bojanowo, Jutrosin, Miejska Górka, Pakosław i Rawicz; powiatu gostyńskiego, gmin: Krobia, Pępowo, Pogorzela i Poniec; powiatu krotoszyńskiego, gmin: Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krotoszyn, Rozdrażew i Zduny,
- dolnośląskiego - powiatu trzebnickiego, gminy Żmigród.

§3. Szczegółowy opis granicy obszaru szczególnie narażonego w zlewni rzeki Orli oraz jego przedstawienie na mapach regionu wodnego Środkowej Odry i poszczególnych gmin zawiera rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2008 r. Nr 108 poz. 1253, Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 31 poz. 645, Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2008 r. Nr 57 poz. 1129).

DZIAŁ II

NARUSZONE STANDARDY JAKOŚCI ŚRODOWISKA

§4. Na obszarze szczególnie narażonym w zlewni rzeki Orli jakość wód powierzchniowych nie odpowiada wymaganym standardom. Analiza wyników badań wód rzeki Orli prowadzonych w latach 2003-2006 w ramach państwowego monitoringu środowiska wykazała zanieczyszczenie lub zagrożenie zanieczyszczeniem azotanami wód rzeki Orli na odcinku od źródeł do punktu monitoringowego zlokalizowanego w km 15,3 jej biegu oraz ich eutrofizację. W km 15,3 stężenia azotanów w latach 2005-2006 kwalifikowały wody rzeki Orli jako zagrożone zanieczyszczeniem. Stwierdzono następujące przekroczenia granicznej wartości azotanów:

- na Orli (km 88) – o 72% w 2003 r. dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Orli (km 84) – o 71% w 2005 r. dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Orli (km 82,2) – o 15% w 2003 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Orli (km 52,6) – od 57% do 73% w latach 2004-2006 dla wartości 50 mg NO₃/l oraz 9% w 2003 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Orli (km 49) – o 25% w 2004 r. dla wartości 50 mg NO₃/l i o 7% w 2003 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Orli (km 39,4) – od 10% do 38% w 2003 r. oraz w latach 2005-2006 dla wartości 50 mg NO₃/l i o 10% w 2004 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Orli (km 15,3) – od 20% do 21% w latach 2005-2006 dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Żydowskim Potoku (km 12) – o 3% w 2003 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,

- na Żydowskim Potoku (km 1,2) – od 35% do 39% w latach 2005-2006 dla wartości 50 mg NO₃/l oraz o 5% w 2004 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Rdęcy (km 0,6) – od 29% do 98% w latach 2004-2006 dla wartości 50 mg NO₃/l i o 4% w 2003 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Starej Orli (km 2,8) – o 16% w 2003 r. dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Dąbroczni (21,1) – o 21% w 2003 r. dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Dąbroczni (km 17,5) – od 84% do 152% w latach 2005-2006 dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Dąbroczni (km 14,4) – o 115% w 2006 r. dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Dąbroczni (km 7) – o 152% w 2006 r. dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Dąbroczni (km 2,7) – od 1% do 7% w latach 2003-2004 dla wartości 50 mg NO₃/l,
- na Masłówe (km 7) – o 16% w 2003 r. dla wartości 40 mg NO₃/l,
- na Masłówe (km 2,4) – o 2% w 2005 r. dla wartości 40 mg NO₃/l.

We wszystkich punktach pomiarowo-kontrolnych stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników eutrofizacji: azotany, fosfor ogólny i azot ogólny. W dwóch punktach zaobserwowano również przekroczenia wartości granicznej chlorofilu „a”: na Rdęcy (km 0,6) w 2005 r. oraz na Orli (km 15,3) w 2004 r.

§5. Obszar szczególnie narażony w zlewni rzeki Orli ma charakter typowo rolniczy. Tereny wykorzystywane rolniczo zajmują ponad 80% powierzchni wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego.

DZIAŁ III

PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ NIEZBĘDNYCH DO PRZYWRACANIA STANDARDÓW ŚRODOWISKA

Rozdział I

Ustalenia ogólne

§6. Celem Programu jest zapobieganie pogorszeniu stanu czystości wód oraz poprawa naruszonych standardów jakości środowiska.

§7. W czasie realizacji Programu, działania będą ukierunkowane na eliminowanie błędów występujących podczas przechowywania i stosowania nawozów, poprzez wdrożenie określonych środków zaradczych do obowiązkowego stosowania przez wszystkich prowadzących działalność rolniczą na obszarze szczególnie narażonym.

§8. Określone w Programie środki zaradcze wynikają z następujących przepisów prawa:

- 1) Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 r. Nr 147 poz. 1033),
- 2) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. z 2001 r. Nr 60 poz. 616),
- 3) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4 poz. 44).

Rozdział II

Podstawowe kierunki działań

§9. Program dla obszaru szczególnie narażonego w zlewni rzeki Orli obejmuje następujące kierunki działań:

- 1) Poprawa praktyki rolniczej, obejmująca środki zaradcze związane z poprawą stosowania nawozów, gospodarki nawozami i gruntami w gospodarstwach rolnych.
- 2) Diagnozowanie zagrożeń wynikających z produkcji rolnej i sporządzenie rejestru gospodarstw stanowiących największe potencjalne zagrożenie emisją związków azotu.
- 3) Edukacja rolników w zakresie dobrej praktyki rolniczej oraz prowadzenie specjalistycznego doradztwa dla rolników.
- 4) Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i wypełniania przez rolników obowiązków wynikających z Programu.
- 5) Monitoring skuteczności realizacji Programu, obejmujący monitoring wód i gleb umożliwiający oszacowanie efektów zastosowanych środków zaradczych.
- 6) Działania wspomagające.

DZIAŁ IV

POPRAWA PRAKTYKI ROLNICZEJ

Rozdział I

Okresy, w których nie wolno stosować nawozów

§10. Nawozy nie mogą być stosowane w okresach i w warunkach, gdy zawarte w nich składniki mineralne, szczególnie związki azotu, narażone są na wymywanie do wód gruntowych lub zmywanie do wód powierzchniowych powodując ich zanieczyszczenie.

§11. Wprowadza się zakaz stosowania nawozów w okresach:

Uwarunkowania	Nawozy naturalne		Nawozy azotowe mineralne
	płynne (gnojowica, gnojówka)	stałe (obornik)	
gleby nie uprawiane	cały rok	cały rok	cały rok
gleby uprawiane bez względu na przebieg pogody i stan gleby	1 XII – 28 II	1 XII – 28 II	1 X – 28 II
gleby odłogowane	1 XII – 28 II	1 XII – 28 II	1 X – 28 II
zboża ozime	połównie	połównie	od 20 VI do zbioru
zboża jare	połównie	połównie	od 20 VI do zbioru
rzepak	połównie ¹⁾	połównie	1 IX – 30 IX od 1 V do zbioru
buraki cukrowe i pastewne	połównie	połównie	od 1 VI do zbioru
ziemniaki	połównie ¹⁾	połównie	od początku kwitnienia do zbioru
kukurydza	połównie ¹⁾	połównie	od 1 VII do zbioru
strączkowe	połównie	połównie	w całym okresie wegetacji roślin
motylkowe wieloletnie	połównie	połównie	cały rok
łąki	1 XII - 28 II od 1 VII do ostatniego pokosu	1 XII - 28 II od 1 IV do ostatniego pokosu	1 I - 28 II 15 VII – 31 XII
pastwiska	1 XII - 28 II od 1 V do ostatniego wypasu	1 XII - 28 II od 1 IV do ostatniego wypasu	1 I - 28 II 15 VIII – 31 XII

¹⁾dopuszczalne jest stosowanie połównie wiosną w międzyrzędzia jedynie przy aplikowaniu doglebowym specjalnym sprzętem: rzepak – do 15 IV; ziemniaki – do 20 V; kukurydza – do 30 VI.

Rozdział II

Dawki i sposoby nawożenia

§12. Nawożenie należy prowadzić w optymalnych terminach i w dawkach dostosowanych do stadium rozwoju nawożonych roślin.

§13. Nawozy naturalne i mineralne należy stosować równomiernie na powierzchni pól uwzględniając możliwość dzielenia dawek.

§14. Dopuszczalna dawka nawozu naturalnego zastosowanego w ciągu roku nie może przekraczać 170 kg azotu całkowitego na 1 ha użytków rolnych (Załącznik nr 1).

§15. Przy stosowaniu płynnych nawozów organicznych należy dawkować je w ten sposób, żeby maksymalna roczna dawka nie przekraczała 45 m³/ha.

§16. Przy ustalaniu dawek nawozów na pastwiska, należy brać pod uwagę ilość składników pozostawianych przez zwierzęta w formie odchodów.

§17. Należy dostosować obsadę zwierząt do możliwości wykorzystania nawozów naturalnych we własnym gospodarstwie lub zabezpieczyć zbyt nadwyżki nawozów (jeśli w gospodarstwie powstaje więcej obornika, gnojówki lub gnojowicy niż dopuszczalna roczna dawka określona w §14, należy znaleźć odbiorcę tych nadwyżek).

§18. Zabrania się stosowania płynnych nawozów naturalnych na glebach bez okrywy roślinnej na polach o nachyleniu większym niż 10%.

§19. Na polach o dużym nachyleniu (większym niż 10%) należy unikać stosowania nawozów łącznie ze środkami ochrony roślin, nawet jeżeli pozwalają na to instrukcje stosowania tych środków.

§20. Nie należy stosować nawozów, gdy prognozowane jest wystąpienie opadów.

§21. Oprócz terminów bezwzględnego zakazu stosowania nawozów wyszczególnionych w tabeli w §11 zabrania się również w innych terminach nawożenia gleb zamrzniętych do głębokości 30 cm, zalanych wodą, podmokłych lub przykrytych śniegiem oraz podczas opadów deszczu.

§22. Poza terminami bezwzględnego zakazu stosowania nawozów wyszczególnionymi w tabeli w §11, na glebach zamrzniętych powierzchniowo (przymrozki i odwilże w ciągu doby) można stosować nawozy, jeżeli uzasadniają to względy organizacyjne lub agrotechniczne. Dotyczy to pierwszej, wiosennej dawki nawozów azotowych na uprawach roślin ozimych.

§23. Na glebach o poziomie wody gruntowej znajdującej się płycej niż 1,2 m od powierzchni terenu zabrania się stosować nawozów naturalnych w formie płynnej.

§24. Na gleby o wysokim poziomie wody gruntowej pod trwałymi użytkami zielonymi nawozy mineralne, szczególnie azotowe i potasowe, należy stosować w sposób dawkowany, po każdym pokosie (wypasie). Nie może to być sprzeczne z terminami określonymi w §11.

§25. Zabieg nawożenia należy wykonywać przy sprzyjającym kierunku wiatru, zapobiegającym znoszeniu cząstek lub kropli nawozu na powierzchnię wody.

§26. Zabrania się mycia rozsiewaczy nawozów i opryskiwaczy w pobliżu wód powierzchniowych czy stref ochronnych wód. Wodę z mycia sprzętu należy równomiernie rozlać po powierzchni przeznaczonej do nawożenia, oddalonej o co najmniej 20 m od brzegów zbiorników i cieków wodnych.

Rozdział III

Użytkowanie gruntów i organizacja produkcji na użytkach rolnych

§27. Grunty rolne powinny być utrzymywane zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2007 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. z 2007 r. Nr 46 poz. 306 ze zm.).

§28. Użytkowanie gruntów powinno być dostosowane do naturalnych warunków glebowo-wodnych, w których zlokalizowane jest uprawiane pole. Podstawą organizacji produkcji rolniczej na gruntach rolnych jest prowadzenie upraw roślin lub ich ugorowanie, przy czym dla zbóż (pszenica, jęczmień, żyto, owies) zgodnie z rozporządzeniem przywołanym w §27 ten sam gatunek rośliny może być uprawiany na tej samej działce nie dłużej niż 3 lata.

§29. Po uprawie roślin strączkowych należy wprowadzać uprawy o dużym zapotrzebowaniu na azot.

§30. Część gruntów w gospodarstwie może być okresowo ugorowana lub odłogowana, ale pod stałą okrywą roślinną. Okrywa musi być pielęgnowana, w przypadku traw przynajmniej raz do roku koszona.

§31. Trwale użytki zielone powinny być użytkowane i co najmniej raz w roku koszone lub wypasane, chyba że inne wymagania wynikają z realizowanych programów rolnośrodowiskowych.

§32. Użytków zielonych położonych w pobliżu zabudowań inwentarskich nie można traktować jako stałych wybiegów dla zwierząt.

§33. Wszystkie zabiegi uprawowe należy przeprowadzać tak, aby gleby utrzymywać w dobrej strukturze, a zwłaszcza nie dopuścić do ich zagęszczenia i zaskorupienia.

§34. W przypadku nachylenia stoku powyżej 10% zabiegi uprawowe należy wykonywać w kierunku poprzecznym.

§35. Należy ograniczyć wypas zwierząt w bezpośrednim sąsiedztwie linii brzegowej cieków i zbiorników wód.

§36. Nie wolno lokalizować wodopojów bezpośrednio na zbiorniku lub cieku wodnym.

Rozdział IV

Magazynowanie nawozów naturalnych oraz pasz soczystych

§37. Wszystkie powstające w gospodarstwie płynne i stałe odchody zwierzęce należy przechowywać w szczelnych zbiornikach lub na płytach.

§38. Obornik należy przechowywać na płycie lub w przypadku utrzymywania zwierząt na głębokiej ściółce w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu. Pojemność płyty gnojowej powinna umożliwić gromadzenie i przechowywanie obornika przez okres, kiedy nie jest on rolniczo wykorzystywany. Okres ten powinien wynosić przynajmniej 6 miesięcy.

§39. Należy eliminować przechowywanie obornika na polu, bezpośrednio na gruncie niezabezpieczonym przed odciekami.

§40. Należy zapewnić pojemność zbiorników do przechowywania gnojówki i gnojowicy, przez okres w którym rolnicze ich wykorzystanie nie jest możliwe, co najmniej na 6-miesięczną produkcję tych nawozów.

§41. Usytuowanie zbiorników i płyt obornikowych powinno być zgodne z wymogami ustawy z dnia 7.07.1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2006 Nr 156 poz. 1118 ze zm.) i aktów wykonawczych (Załącznik nr 2).

§42. Wymaganą wielkość urządzeń do przechowywania nawozów naturalnych w przeliczeniu na 1 DJP podaje Załącznik nr 3.

§43. Należy zapewnić odprowadzanie wycieków ze stanowisk dla zwierząt oraz płyt gnojowych do zbiorników na gnojówkę i gnojowicę za pomocą odpowiedniej instalacji.

§44. Zabrania się odprowadzania do zbiornika na gnojowicę lub gnojówkę ścieków pochodzących z domowych instalacji sanitarnych.

§45. Zabrania się wprowadzania gnojówki i gnojowicy do szamb.

§46. Należy eliminować sporządzanie przym kizzonkowych bezpośrednio na gruncie niezabezpieczonym przed odciekami.

§47. Dopuszcza się składowanie kizzonek w odległości większej niż 20 m od wód powierzchniowych i stref ochronnych źródeł i ujęć wody, na utwardzonym nieprzepuszczalnym podłożu zabezpieczonym przed wyciekami do gruntu.

Rozdział V

Dokumentacja prowadzona w gospodarstwach

§48. Prowadzący działalność rolniczą na obszarze szczególnie narażonym zobowiązani są do:

- 1) posiadania bilansu azotu w gospodarstwie wykonanego w każdym roku obowiązywania Programu,
- 2) posiadania corocznych planów nawożenia dla poszczególnych pól w gospodarstwie,
- 3) prowadzenia rejestru wykonanych zabiegów agrotechnicznych oraz ilości i rodzajów zastosowanych nawozów.
- 4) posiadania umowy na zbyt lub zakup/przyjęcie nadwyżki nawozów naturalnych.

§49. Bilans azotu oraz plan nawożenia należy opracować zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 23.12.2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4 poz. 44).

§50. Dokumenty wymienione w §48 należy przechowywać przez cały okres obowiązywania Programu.

DZIAŁ V

IDENTYFIKACJA GOSPODARSTW STANOWIĄCYCH NAJWIĘKSZE POTENCJALNE ŹRÓDŁO EMISJI ZWIĄZKÓW AZOTU

§51. W okresie do 5 miesięcy od ogłoszenia rozporządzenia Dyrektora RZGW we Wrocławiu w sprawie wprowadzenia niniejszego Programu dla obszaru szczególnie narażonego Wójt, Burmistrz przy współpracy pracowników właściwych terytorialnie Ośrodków Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i we Wrocławiu dokona identyfikacji gospodarstw spełniających kryteria określone w §52 oraz sporządzi rejestr gospodarstw.

§52. Do rejestru gospodarstw zostaną wpisane gospodarstwa rolne i hodowlane oraz fermy stanowiące największe potencjalne źródło emisji związków azotu, spełniające co najmniej jeden z poniżej wymienionych warunków:

- 1) podlegają Dyrektywie IPPC,
- 2) obsada zwierząt przekracza 1,5 DJP/ha użytków rolnych wg stanów średniorocznych (Załącznik nr 4),
- 3) istnieją inne przesłanki decydujące o uznaniu podmiotu za stanowiące istotne potencjalne zagrożenie emisją związków azotu, w szczególności:
  - a) stwierdzono ewidentne naruszenie przepisów ochrony środowiska, np. bezpośredni odpływ gnojówki, gnojowicy do cieków,
  - b) użytki rolne, budynki gospodarskie lub miejsca przechowywania nawozów lub pasz zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie wód szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

§53. Kryteria, o których mowa w §52 mogą ulec korekcie dokonanej przez Dyrektora RZGW we Wrocławiu w trakcie realizacji Programu.

§54. Dane gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm ujętych w rejestrze gospodarstw Wójt, Burmistrz opracowuje w formie indywidualnych kart identyfikacyjnych.

§55. Dane gospodarstw rolnych i hodowlanych ujęte w indywidualnych kartach identyfikacyjnych przetwarzają się w rejestrze prowadzonym w formie elektronicznej przez RZGW we Wrocławiu we współpracy z Wójtem, Burmistrzem.

§56. Karty identyfikacyjne zawierają dane osobowe osób fizycznych, które podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. 2002 r. Nr 101 poz. 926 ze zm.).

§57. Administratorem danych, o których mowa w §54 i §55, jest Wójt, Burmistrz, który zapewnia pełną kontrolę jakie dane osobowe zostają przekazane do przetwarzania oraz kiedy i przez kogo zostały pozyskane do zbioru.

§58. Dyrektor RZGW we Wrocławiu przekaze Wójtowi, Burmistrzowi wzór karty identyfikacyjnej oraz wzór rejestru gospodarstw w terminie jednego miesiąca od ogłoszenia Programu.

§59. Niezwłocznie po zakończeniu identyfikacji i sporządzeniu rejestru gospodarstw Wójt, Burmistrz w formie pisemnej poinformuje gospodarstwa rolne i hodowlane oraz fermy podlegające Dyrektywie IPPC o wpisaniu ich do gminnego rejestru oraz przekaze rejestr gospodarstw w wersji elektronicznej Dyrektorowi RZGW we Wrocławiu.

§60. Każda zmiana rejestru gospodarstw dokonana przez Wójta, Burmistrza wymaga niezwłocznego poinformowania Dyrektora RZGW we Wrocławiu o zaistniałych zmianach.

§61. Dyrektor RZGW we Wrocławiu przekazuje niezwłocznie rejestr gospodarstw oraz informacje o jego zmianach właściwym terytorialnie: Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i we Wrocławiu, Okręgowym Stacjom Chemiczno-Rolniczym w Poznaniu i we Wrocławiu oraz Wojewódzkim Inspektorom Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu.

§62. Dane indywidualne gospodarstw wpisanych do rejestru będą dostępne dla właściwych terytorialnie Wójtów, Burmistrzów, służb doradztwa rolniczego, Dyrektora RZGW we Wrocławiu, Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu oraz organów odpowiedzialnych za monitoring skuteczności Programu w zakresie niezbędnym do jego prowadzenia.

§63. Gospodarstwa rolne i hodowlane oraz fermy podlegające Dyrektywie IPPC stanowiące istotne potencjalne zagrożenie emisją związków azotu, wpisane do rejestru gospodarstw podlegają w czasie obowiązywania Programu monitoringowi stanu rolnictwa, który przeprowadzają właściwe terytorialnie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i we Wrocławiu.

§64. Monitoring stanu rolnictwa dotyczy zmian pogłowia zwierząt, struktury gospodarstw, struktury użytkowania gruntów, przeciętnej wielkości nawożenia mineralnego i organicznego, wyposażenia gospodarstw w infrastrukturę do magazynowania nawozów naturalnych oraz istotnych zmian w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze obowiązywania Programu.

§65. Właściwe terytorialnie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i we Wrocławiu przeprowadzają monitoring stanu rolnictwa poprzez porównanie danych charakteryzujących gospodarstwa, uzyskanych z ankietyzacji wykonanej w pierwszym i ostatnim roku obowiązywania Programu.

§66. Wszystkie gospodarstwa rolne i hodowlane oraz fermy podlegające Dyrektywie IPPC wpisane do rejestru gospodarstw właściwe terytorialnie organy administracji oraz podległe im jednostki zobowiązuje się do bezpłatnego udostępniania danych dla przeprowadzenia niezbędnej identyfikacji jak i prowadzenia monitoringu stanu rolnictwa.

§67. Dane indywidualne gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm wpisanych do rejestru gromadzi się i przetwarza w sposób zapewniający ich ochronę i zabezpieczenie przed ich utratą oraz nieuprawnionym dostępem do nich.

§68. W celu analizy efektów Programu oraz zapewnienia danych do sprawozdawczości dane indywidualne gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm wpisanych do rejestru Wójt, Burmistrz i Dyrektor RZGW we Wrocławiu przecho-

wują przez 1 rok po okresie, w jakim gospodarstwo znajdowało się w granicach ustanowionego obszaru szczególnie narażonego.

DZIAŁ VI

EDUKACJA I DORADZTWO DLA ROLNIKÓW

§69. Wójt, Burmistrz gminy objętej Programem w terminie 2 miesiące od ogłoszenia Programu rozpowszechni w zwyczajowo przyjęty sposób informacje o objęciu gminy lub jej fragmentu zasięgiem obszaru szczególnie narażonego oraz zapozna lokalne społeczności z celem, zakresem i sposobem wprowadzania Programu na danym terenie.

§70. W terminie 2 miesiące od sporządzenia rejestru gospodarstw Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu oraz Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu przygotowują wytyczne do organizacji i realizacji systemu doradztwa dla gospodarstw rolnych i hodowlanych objętych Programem.

§71. Należy prowadzić obowiązkowe szkolenia dla rolników, których gospodarstwa zostały wpisane do rejestru.

§72. Zaleca się objęcie szkoleniami wszystkich rolników gospodarujących na obszarze szczególnie narażonym.

§73. Obowiązkowe szkolenia, o których mowa w §71 muszą odbywać się co roku, w terminach niekolidujących z prowadzonymi w gospodarstwach pracami.

§74. Obowiązek organizacji szkoleń, o których mowa w §71 i w §72 spoczywa na Wójcie, Burmistrzu, który w szczególności zapewnia miejsce dla ich przeprowadzenia, zaś merytoryczną obsługę zapewniają właściwe terytorialnie: Ośrodki Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i we Wrocławiu oraz Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze w Poznaniu i we Wrocławiu.

§75. Każdy rolnik, którego gospodarstwo zostało umieszczone w rejestrze ma obowiązek wzięcia udziału w takim szkoleniu co roku.

§76. Podczas szkoleń należy:

- 1) Szczegółowo objaśnić cel wprowadzania niniejszego Programu. Należy zwrócić szczególną uwagę na konieczność ochrony zasobów wodnych i brak możliwości odstąpienia od jego realizacji.
- 2) Podnieść poziom świadomości społecznej w zakresie istnienia i ważności problemu zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych.
- 3) Omówić sposoby identyfikacji potencjalnych źródeł zanieczyszczenia z gospodarstw.
- 4) Wypracować wśród rolników umiejętności samodzielnego rozpoznawania, oceny i likwidacji zanieczyszczeń na terenie własnego gospodarstwa rolnego.
- 5) Promować stosowanie dobrych praktyk rolniczych.
- 6) Prowadzić specjalistyczne doradztwo w zakresie:

- sporządzania bilansu azotu i planów nawożenia,
- gospodarowania nawozami.

§77. Specjalistyczne doradztwo w szczególności w zakresie sporządzania planów nawożenia i bilansów azotu właściwe terytorialnie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w Poznaniu i we Wrocławiu w pierwszej kolejności zapewnia rolnikom, których gospodarstwa rolne i hodowlane zostały wpisane do rejestru.

DZIAŁ VII

KONTROLA ROLNICZYCH ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZENIA

§78. Właściwy terytorialnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu prowadzi kontrole gospodarstw rolnych i hodowlanych:

- 1) umieszczonych w rejestrze w zakresie:
  - a) sprawdzania dokumentacji, do której prowadzenia zostały one zobowiązane (coroczny bilans azotu, coroczny plan nawożenia, rejestr wykonanych zabiegów agrotechnicznych oraz ilości i rodzajów zastosowanych nawozów, umów na zbyt nadwyżek nawozów naturalnych),
  - b) uczestnictwa w obowiązkowych szkoleniach,
  - c) realizacji obowiązków związanych z przechowywaniem i zagospodarowaniem odchodów zwierzęcych, przestrzegania dawek, terminów i sposobu nawożenia (m.in. nie przekraczanie 170 kg N w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych z nawozów naturalnych) oraz realizacji podstawowych obowiązków nałożonych przez Dyrektora RZGW we Wrocławiu;
- 2) nieumieszczonych w rejestrze w zakresie:
  - a) sprawdzania dokumentacji, do której prowadzenia zostały one zobowiązane (coroczny bilans azotu, coroczny plan nawożenia, rejestr wykonanych zabiegów agrotechnicznych oraz ilości i rodzajów zastosowanych nawozów, umów na zbyt nadwyżek nawozów naturalnych),
  - b) realizacji obowiązków związanych z przechowywaniem i zagospodarowaniem odchodów zwierzęcych, przestrzegania dawek, terminów i sposobu nawożenia (m.in. nie przekraczanie 170 kg N w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych z nawozów naturalnych) oraz realizacji podstawowych obowiązków nałożonych przez Dyrektora RZGW we Wrocławiu.

§79. Kontrole, o których mowa w §78 właściwy terytorialnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu uwzględni w przygotowywanych corocznie planach kontroli.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu:

- 1) zaleca się w każdym roku jego wdrażania objęcie kontrolą gospodarstw rolnych i hodowlanych na obszarze szczególnie narażonym w granicach województwa wielkopolskiego.

skiego w ilości odpowiadającej 5% ogólnej liczby gospodarstw wpisanych do rejestru,

- 2) na obszarze szczególnie narażonym w granicach województwa wielkopolskiego ustala się minimalną roczną liczbę kontroli gospodarstw rolnych i hodowlanych, o których mowa w §78 ust. 1 i ust. 2 w łącznej ilości 30,
- 3) na obszarze szczególnie narażonym w granicach województwa dolnośląskiego ustala się minimalną roczną liczbę kontroli gospodarstw rolnych i hodowlanych, o których mowa w §78 ust. 1 i ust. 2 w łącznej ilości 8.

§80. Właściwy terytorialnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu przynajmniej 1 raz w okresie obowiązywania Programu przeprowadzają kontrole wszystkich instalacji, o których mowa w ust. 6 pkt 4-8 załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26.06.2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2002 r. Nr 122 poz. 1055) w zakresie przestrzegania wymagań określonych w pozwoleniach zintegrowanych. W przypadku stwierdzenia przekroczenia obowiązujących przepisów lub standardów kontrolę należy powtórzyć zgodnie z obowiązującą procedurą Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

§81. Na podstawie ustaleń kontroli stwierdzających występowanie nieprawidłowości w kontrolowanych podmiotach właściwy terytorialnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu podejmuje działania, o których mowa w art. 12 ustawy z dnia 20.07.1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 44 poz. 287).

§82. Dyrektor RZGW we Wrocławiu, z uwagi na obowiązujące go wymagania, może uszczegółowić zakres kontroli i formę opracowania ich wyników w celu jednolitego przygotowania sprawozdań dla Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej z tego zakresu.

DZIAŁ VIII

MONITORING SKUTECZNOŚCI PROGRAMU

§83. Dla oceny skuteczności Programu należy prowadzić monitoring efektów realizacji Programu:

- 1) obserwacje i ocenę zasobności gleb w azot i fosfor, jakości płytkich wód gruntowych w profilu glebowym oraz ocenę zachodzących zmian – wykonuje właściwa terytorialnie Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu i we Wrocławiu na podstawie wyników prowadzonych badań monitoringowych,
- 2) monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych, obserwacje i ocenę ich stanu oraz zachodzących zmian - zgodnie z metodyką Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wykonuje właściwy terytorialnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu na podstawie wyników prowadzonych badań monitoringowych,

- 3) obserwacje i ocenę jakości wód podziemnych, pobieranych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia – wykonuje właściwa terytorialnie Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu na podstawie prowadzonych badań zgodnie z metodyką Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

§84. Właściwa terytorialnie Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu i we Wrocławiu odpowiedzialna za prowadzenie monitoringu zasobności gleb w azot i fosfor oraz płytkich wód gruntowych w profilu glebowym przygotowuje projekt w tym zakresie w terminie 2 miesięcy od sporządzenia rejestru gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm podlegających Dyrektywie IPPC.

§85. Liczba punktów sieci oraz zakres monitoringu zasobności gleb i płytkich wód gruntowych w profilu glebowym powinny uwzględniać zarówno potrzeby, jak również ich hierarchię, ustalone w oparciu o wykonaną identyfikację gospodarstw i podmiotów mogących stanowić istotne źródło emisji związków azotu na obszarze obowiązywania Programu.

§86. Liczba i rozmieszczenie punktów monitoringowych wód powierzchniowych, podziemnych oraz zasobności gleb i płytkich wód gruntowych podlegają corocznej ocenie i weryfikacji pod kątem potrzeb oceny jakości wód i wpływu rolnictwa na ich jakość.

§87. Ocenę i weryfikację punktów monitoringowych, o których mowa w:

- 1) §83 pkt. 1 - wykonuje właściwa terytorialnie Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu i we Wrocławiu przy współpracy z RZGW we Wrocławiu zgodnie z ustaleniami i na podstawie obowiązujących przepisów.
- 2) §83 pkt. 2 - wykonuje właściwy terytorialnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i we Wrocławiu przy współpracy z RZGW we Wrocławiu zgodnie z ustaleniami i na podstawie obowiązujących przepisów.

DZIAŁ IX

DZIAŁANIA WSPOMAGAJĄCE

§88. Skuteczna realizacja Programu wymaga udzielania maksymalnej pomocy zaangażowanym stronom. W związku z powyższym należy:

- 1) udzielać priorytetowej pomocy finansowej na warunkach preferencyjnych:
  - a) rolnikom w zakresie przedsięwzięć związanych z realizacją wymagań Programu,
  - b) jednostkom wskazanym jako odpowiedzialne za edukację i doradztwo dla rolników,
  - c) jednostkom wskazanym jako odpowiedzialne za monitoring skuteczności Programu,
  - d) jednostkom wskazanym jako odpowiedzialne za kontrolę rolniczych źródeł zanieczyszczenia,

- e) jednostkom wskazanym jako odpowiedzialne za prowadzenie monitoringu stanu rolnictwa gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm podlegających Dyrektywie IPPC stanowiących istotne potencjalne zagrożenie emisją związków azotu na obszarze obowiązywania Programu;
- 2) udzielać pomocy organizacyjnej i formalnej:
- a) wszystkim stronom związanym z realizacją Programu w zakresie dostępu do danych i materiałów potrzebnych do realizacji Programu oraz bezpłatnego ich udostępniania,
- b) rolnikom w zakresie:
- pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych służących poprawie warunków ochrony środowiska w gospodarstwie, w tym pomocy z działania "Modernizacja gospodarstw rolnych", w ramach PROW 2007-2013,
  - w realizacji działań dofinansowywanych z PROW 2007-2013, w ramach programów rolnośrodowiskowych ukierunkowanych na zmniejszenie intensywności produkcji rolniczej, ochronę wód przed zagrożeniami wynikającymi z produkcji rolniczej itp.,
  - zrzeszania się w związki i grupy producenckie, dla wspólnej realizacji zadań związanych z ochroną środowiska,
  - opracowywania i uzgadniania dokumentacji związanej z budową urządzeń do gromadzenia i przechowywania nawozów naturalnych;
- 3) traktować działania inwestycyjne z zakresu sanitacji wsi w granicach obszaru objętego Programem jako priorytetowe, od których pośrednio uzależniona jest wypadkowa ocena jakości wód.

DZIAŁ X

HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY
PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

§89. Zakładane koszty realizacji poszczególnych zadań, rozłożone na lata obowiązywania Programu przedstawiają się następująco:

Harmonogram rzeczowo-finansowy (tys. zł)								
Lp	Opis zadania	Instytucje	Suma	Lata				
				2008	2009	2010	2011	2012
1	identyfikacja gospodarstw, sporządzenie i prowadzenie rejestru oraz działania informacyjne	Wójt/Burmistrz ODR	420	180	70	70	70	30
2	monitoring stanu rolnictwa	ODR	400	80	120		120	80
3	edukacja rolników	ODR i SChR	360	20	100	100	100	40
4	specjalistyczne doradztwo	ODR	2 350	200	600	600	600	350
5	monitoring skuteczności Programu	SChR i WIOŚ	445	57,5	110	110	110	57,5
		SChR	55	5	15	15	5	
		WIOŚ	390	52,5	95	95	52,5	
6	kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia	WIOŚ	420	60	100	100	100	60
7	inwestycje w zakresie budowy urządzeń do przechowywania nawozów naturalnych	Rolnik	105.000	15.000	25.000	25.000	25.000	15.000
RAZEM			109.395	15.597,50	26.100	25.980	26.100	15.617,50

§90. Źródłem finansowania realizacji zadań określonych w Programie są środki własne podmiotów i jednostek, do których kieruje się określone obowiązki oraz środki celowe uzyskane na podstawie odrębnych przepisów.

DZIAŁ XI

SPOSÓB DOKUMENTOWANIA
REALIZACJI PROGRAMU

§91. Organem sprawozdawczym z realizacji Programu mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarze regionu wodnego jest Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

§92. Dla celów kontrolnych i sprawozdawczych realizacji Programu należy prowadzić następującą dokumentację:

- 1) Wójt /Burmistrz:
  - a) rejestr przeprowadzonych działań informacyjnych,
  - b) wykaz zmian dokonanych w gminnym rejestrze gospodarstw – niezwłocznie po dokonanej zmianie,
  - c) wykaz zrealizowanych inwestycji w zakresie sanitacji wsi i budowy oczyszczalni ścieków na obszarze objętym Programem.
- 2) Starosta – rejestr złożonych zawiadomień i wydanych pozwoleń na budowę obiektów służących magazynowaniu płynnych i stałych odchodów zwierzęcych i pasz soczystych.

- 3) Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu oraz Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu:
  - a) rejestr prowadzonych szkoleń – zawierający terminy szkoleń, lokalizację, nazwiska wykładowców, ilość rolników; załącznik stanowią listy obecności i programy szkoleń,
  - b) rejestr zrealizowanych działań doradczych dla rolników.
- 4) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu:
  - a) rejestr przeprowadzanych badań monitoringowych wód powierzchniowych i podziemnych, zawierający właściwy metodologicznie opis realizowanych badań ich wyniki i analizę oraz ocenę stanu wód i zachodzących zmian,
  - b) rejestr przeprowadzonych kontroli – zawierający daty kontroli, nazwiska kontrolowanych, wyniki kontroli, działania pokontrolne.
- 5) Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza we Wrocławiu oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu – rejestr przeprowadzonych badań monitoringowych, zawierający właściwy metodologicznie opis realizowanych badań, ich wyniki i analizę oraz opis (ocenę) zachodzących zmian.

§93. Wymienione w §92 informacje, wraz ze sprawozdaniem z realizacji poszczególnych zadań, wskazane jednostki przekazują Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu do końca lutego za każdy ubiegły rok kalendarzowy Programu oraz w ciągu 1 miesiąca po zakończeniu jego obowiązywania.

DZIAŁ XII

PODMIOTY, DO KTÓRYCH SKIEROWANE SĄ OBOWIĄZKI USTALONE W PROGRAMIE

§94. Obowiązki określone w Programie skierowane są w szczególności do działających na obszarze szczególnie narażonym: prowadzących działalność rolniczą na obszarze szczególnie narażonym, Wójtów i Burmistrzów gmin: Bojanowo, Dobrzyca, Jutrosin, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krotoszyn, Krobia, Miejska Górka, Pakosław, Pępowo, Pogorzela, Poniec, Rawicz, Rozdrażew, Zduny i Żmigród, Starostów: Gostyńskiego, Krotoszyńskiego, Pleszewskiego, Trzebnickiego, Rawickiego, Wojewody Dolnośląskiego i Wojewody Wielkopolskiego, Marszałka Województwa Dolnośląskiego i Marszałka Wo-

jewództwa Wielkopolskiego, Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu i Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Poznaniu i Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej we Wrocławiu, Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu, Dolnośląskiej Izby Rolniczej i Wielkopolskiej Izby Rolniczej oraz innych organizacji rolniczych.

- 1) Prowadzący działalność rolniczą na obszarze szczególnie narażonym zobowiązani są realizować zadania określone w Dziale IV oraz w §66, §75.
- 2) Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu oraz Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu zobowiązane są realizować zadania określone w Dziale VI oraz w §51, §63, §65, §66, §88 ust. 2, §92 ust. 3, §93.
- 3) Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu i Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza we Wrocławiu zobowiązane są realizować zadania określone w §66, §74, §83 ust. 1, §84, §85, §86, §87 ust. 1, §92 ust. 5, §93.
- 4) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu zobowiązani są realizować zadania określone w Dziale VII oraz w §66, §83 ust. 2, §86, §87 ust. 2, §92 ust. 4, §93.
- 5) Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu zobowiązani są realizować zadania określone w §83 ust. 3, §92 ust. 5, §93.
- 6) Wójtowie i Burmistrzowie gmin zobowiązani są realizować zadania określone w Dziale IX oraz w §51, §54, §55, §57, §59, §60, §66, §68, §69, §74, §92 ust. 1, §93.
- 7) Starostowie powiatów zobowiązani są realizować zadania określone w Dziale IX oraz w §66, §92 ust. 2, §93.
- 8) Wojewoda Dolnośląski i Wojewoda Wielkopolski zobowiązani są realizować zadania określone w Dziale IX oraz §90.
- 9) Marszałek Województwa Dolnośląskiego i Marszałek Województwa Wielkopolskiego zobowiązani są realizować zadania określone w Dziale IX oraz §90.
- 10) Wielkopolska Izba Rolnicza, Dolnośląska Izba Rolnicza oraz inne organizacje rolnicze zobowiązane są realizować zadania określone w §88 ust. 2.
- 11) Właściwe terytorialnie Gminne, Powiatowe i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zobowiązane są realizować zadania określone w §88 ust. 1 i ust. 3.

SPOSÓB OBLICZANIA ROCZNEJ ZAWARTOŚCI AZOTU W NAWOZACH NATURALNYCH WYPRODUKOWANYCH W GOSPODARSTWIE ROLNYM (wg Dz. U. z 2005 r. Nr 17 poz. 142)

Rodzaj zwierząt	SYSTEM UTRZYMANIA											Zawartość azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych przez poszczególne rodzaje zwierząt (w kg)
	Głęboka ściółka			Płytką ściółka					Bezściółkowo			
	Obornik			Obornik		Gnojówka			Gnojowica			
	Liczba zwierząt według stanu średnio-rocznego	Produkcja obornika przez poszczególne rodzaje zwierząt (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Liczba zwierząt według stanu średnio-rocznego	Produkcja obornika przez poszczególne rodzaje zwierząt (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja gnojówki przez poszczególne rodzaje zwierząt (w m ³ /rok)	Zawartość azotu (w kg/m ³ gnojówki)	Liczba zwierząt według stanu średnio-rocznego	Produkcja gnojowicy przez poszczególne rodzaje zwierząt (w m ³ /rok)	Zawartość azotu (w kg/m ³ gnojowicy)	
Bydło												
buhaje		19	5,9		10,5	2,6	5,8	3,3		22,0	3,5	
krowy		18	6,1		10	2,8	6,2	3,8		25,0	4,0	
jałówki cielne		16	6		8,5	2,6	5,4	3,1		23,0	3,1	
jałówki powyżej 1 roku życia		14	4,6		7,5	1,6	2,8	2,6		21,0	2,9	
jałówki od 1/2 do 1 roku życia		12	2,1		6	0,8	1,8	1,7		18,0	2,6	
cielęta do 1/2 roku życia		4	0,6		2	0,4	0,9	1		15,0	2,4	
Trzoda chlewna												
knury		6,5	3,5		3,2	2,1	2,9	3,3		4,6	4,0	
maciory		7	3,7		3,7	2,2	3,6	3,4		4,6	4,2	
warchlaki od 2 do 4 miesięcy życia		2,5	2		0,1	0,5	1,1	0,8		1,7	1,6	
prosięta do 2 miesięcy życia		1,2	0,05		0,2	0,01	0,9	0,02		0,5	1,4	
tuczniaki		4,5	2,4		2,5	2,4	2,2	3,6		3,5	3,6	
Konie												
ogierzy		10,5	6,0		7,0	2,7	2,0	1,9				
klacze, wałachy		10,5	6,2		7,5	2,9	2,4	2,1				
żrebaki powyżej 2 lat życia		8,5	5,2		6,5	2,5	1,7	1,8				

źrebaki powyżej 1 roku życia	8,0	4,2	5,0	1,8	1,4	1,3		
źrebaki od 1/2 do 1 roku życia	3,5	2,7	2,0	1,3	1,2	0,9		
źrebięta do 1/2 roku życia	1,8	0,15	1,0	0,8	0,7	0,5		
Owce								
tryki powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,7	6,7	0,9	3,1	0,28	3,0		
owce powyżej 1 i 1/2 roku życia	2,0	6,9	0,8	3,2	0,3	3,1		
jagnięta powyżej 3 i 1/2 miesiąca życia	0,6	4,3	0,4	1,9	0,09	2,0		
jarlaki tryczki	0,8	4,5	0,6	2,1	0,12	2,2		
jarlaki maciory	0,9	4,8	0,8	2,2	0,28	2,3		
Drób (pomiot kurzy)								
kury			0,045	14,5				
kaczki			0,084	5,1				
brojlery			0,026	26,7				
gęsi			0,036	24,5				
indyki			0,037	25,4				
gotębie			0,03	23,0				
Inne								
lisy i jenoty			0,15	1,5				
norki i tchórze			0,6	1,8				
króliki			0,5	5,4				
szynszyle							0,011	0,53
daniele			2,1	10,1				
kozy			1,8	9,4				
strusie afrykańskie			1,5	16				
strusie Emu i Nandu			1,0	16				
inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg z wyłączeniem ryb			10,0	6,0				

Zawartość azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwie rolnym (w kg)	
Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym (w ha)	
Zawartość azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwie rolnym (w kg/ha użytków rolnych)	

Objaśnienia do tabeli:

- 1) wypełnia się tylko białe pola;
- 2) podane w tabeli ilości produkowanego obornika, gnojówki i gnojowicy przez poszczególne rodzaje zwierząt oraz zawartości azotu w oborniku, gnojówce i gnojowicy są uśrednione;
- 3) zawartość azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych przez poszczególne rodzaje zwierząt oblicza się przy zastosowaniu następującego wzoru:
liczba zwierząt według stanu średniorocznego x produkcja obornika lub gnojówki lub gnojowicy x zawartość azotu;
- 4) gleby nie uprawiane nie są wliczane do areálu gospodarstwa, na którym można wykorzystać nawozy;
- 5) zawartość azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwie rolnym oblicza się przez dodanie wartości uzyskanych dla poszczególnych rodzajów zwierząt, a następnie przez podzielenie uzyskanej w ten sposób wartości przez powierzchnię użytków rolnych w gospodarstwie rolnym wyrażoną w ha.

Załącznik nr 2

WYMAGANE ODLEGŁOŚCI DLA OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ (wg Dz. U. z 1997 r. Nr 132 poz. 877)

Wyszczególnienie	Dla zbiorników zamkniętych na płynne odchody (m) odległość mierzona od osi pokryw i wylotów wentylacyjnych	Wyszczególnienie	Dla zbiorników otwartych o pojemności do 200 m ³ oraz płyt obornikowych (m)
Od otworów okiennych i drzwiowych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich	15	Od otworów okiennych i drzwiowych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich	30
Od magazynów środków spożywczych, a także obiektów budowlanych przetwórstwa rolno-spożywczego	15	Od budynków przetwórstwa rolno-spożywczego i magazynów środków spożywczych	50
Od granicy działki sąsiedniej	4	Od granicy działki sąsiedniej	4
Od studni	5	Od studni	15
Od budynków magazynowych ogólnych	5	Od budynków magazynowych pasz i ziarna	10
Od silosów na zboże i pasze	5	Od silosów na zboże i pasze	5
Od silosów na kiszonki	5	Od silosów na kiszonki	10

Naziemne zbiorniki oraz częściowo zagłębione zbiorniki otwarte o wysokości ścian mniejszej niż 1,8 m nad poziom terenu muszą być zabezpieczone ogrodzeniem o wysokości co najmniej 1,8 m.

Dla otwartych zbiorników o pojemności większej niż 200 m³ minimalne odległości od innych obiektów określa się w indywidualnej decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Załącznik nr 3

WYMAGANA WIELKOŚĆ URZĄDZEŃ DO PRZECHOWYWANIA NAWOZÓW NATURALNYCH W PRZELICZENIU NA 1 DJP (wg Dz. U. z 2005 r. Nr 17 poz. 142)

Sposób utrzymywania zwierząt	Powierzchnia/pojemność płyty/zbiornika na obszarach szczególnie narażonych – 6 m-cy
System ściółkowy	Bydło, trzoda chlewna
	3,5 m ² /1 DJP dla obornika
	3 m ³ /1 DJP dla gnojówki
	Drób
	1,6 m ² /1 DJP dla obornika
	0,25 m ³ /1 DJP dla gnojówki
Bezściółkowy	Konie
	3,5 m ² /1 DJP dla obornika
	1,5 m ³ /1 DJP dla gnojówki
Bezściółkowy	10 m ³ /1 DJP dla gnojowicy

Załącznik nr 4

WSPÓŁCZYNNIKI PRZELICZENIOWE SZTUK ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA DJP (wg Dz. U. z 2005 Nr 92 poz. 769)

Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP
Ogiery	1,2	Knury	0,4
Klacze, wałachy	1,2	Maciory	0,35
Małe konie: hucuty, koniki polskie, kuce	0,6	Warchlaki 2-4-miesięczne	0,07
Żrebaki powyżej 2 lat	1	Prosięta do 2 miesięcy	0,02
Żrebaki powyżej 1 roku	0,8	Tuczniaki	0,14
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,5	Tryki powyżej 1 i 1/2 roku	0,12
Żrebięta do 1/2 roku	0,3	Owce powyżej 1 i 1/2 roku	0,1
Buhaje	1,4	Jagnięta do 3 i 1/2 miesiąca	0,05
Krowy	1	Jarłaki tryczki	0,08
Jałówki cielne	1	Jarłaki maciory	0,1
Jałówki powyżej 1 roku	0,8	Kury, kaczki	0,004

Jałówki od 1/2 do 1 roku	0,3	Gęsi	0,008
Cięta do 1/2 roku	0,15	Indyki	0,024
Kozy	0,15	Strusie	0,2
Jelenie	0,29	Perlice	0,003
Daniele	0,12	Przepiórki	0,0003
Lisy, jenoty	0,025	Gołębie	0,002
Norki, tchórze	0,0025	Perlice	0,003
Nutrie	0,007	Psy	0,05
Szynszyle	0,001	Króliki	0,007
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb			1

1301

UCHWAŁA Nr XII/144/2007 RADY GMINY OSTRÓW WIELKOPOLSKI

z dnia 28 grudnia 2007 r.

w sprawie: uchwalenia budżetu Gminy Ostrów Wielkopolski na 2008 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 i pkt 10 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 165, 166, 173, 182, 184, 188 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – uchwała się, co następuje:

§1. 1. Ustala się dochody budżetu na rok 2008 w wysokości 34.684.072 zł, z tego:

- dochody bieżące w kwocie 34.486.372 zł
- dochody majątkowe w kwocie 197.700 zł.

2. Dochody budżetu określa załącznik Nr 1 do uchwały.

3. Dochody, o których mowa w ust. 1 obejmują dotacje celowe na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami w wysokości 6.087.772 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 1.

§2. 1. Ustala się wydatki budżetu na rok 2008 w wysokości 35.064.772 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 2.

2. Wydatki, o których mowa w ust. 1 obejmują:

1) wydatki bieżące w wysokości 30.008.772 zł, w tym na:

- a) wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń 16.139.178 zł,
- b) dotacje 744.256 zł,
- c) wydatki na obsługę długu 73.800 zł,

2) wydatki majątkowe w roku 2008 w wysokości 5.056.000 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 3.

3. Wydatki związane z wieloletnimi programami inwestycyjnymi z wyodrębnieniem wydatków na finansowanie poszczególnych programów w latach 2008-2010 i wydatki na zadania wynikające z kontraktów wojewódzkich, zgodnie z załącznikiem Nr 4.

4. Kwota wydatków określona w ust. 1 obejmuje:

- 1) wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami w wysokości 6.087.772 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 2.
- 2) wydatki związane z realizacją zadań wspólnych zrealizowanych na podstawie umów lub porozumień zawartych z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w wysokości 84.128 zł zgodnie z załącznikiem Nr 2.
- 3) wydatki jednostek pomocniczych w wysokości 151.205 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 5.

§3. Ustala się:

- 1) dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w kwocie 196.000 zł
- 2) wydatki na realizację zadań określonych w programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w wysokości 190.000 zł. oraz wydatki na realizację zadań określonych w gminnym programie przeciwdziałania narkomanii w wysokości 6.000 zł.